

Ιστορικά - Έθνικά

Βόρειος Ήπειρος, Γη Έλληνική!

Ένας ΑΙΩΝΑΣ

Αγώνες για Έλευθερία και Δικαίωση

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1914 - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2014

Η 17η Φεβρουαρίου 1914, ημέρα Άνακηρύξεως τῆς Αὐτονομίας τῆς Βορείου Ἠπείρου, ἀποτελεῖ κορυφαῖο ὄροσημο στὴν πολυκύμαντη ἱστορικὴ πορεία τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Η μαχητικότητα τῶν Βορειοηπειρωτῶν καὶ ἡ ἀταλάντευτη προσήλωση στὴν ἑλληνικὴ τους συνείδηση, ἀλλὰ καὶ ὁ πόθος τους γιὰ ἔλευθερία, εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπογραφή τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Κερκύρας (17 Μαΐου 1914), κειμένου νομικὰ ἰσχυροῦ μέχρι σήμερα, μὲ τὸ ὁποῖο παρεῖχε πλήρη Αὐτονομία στὴν Βόρειο Ἠπειρο.

***

Τὸν Μάιο τοῦ 1913, ὑπογράφηκε ἡ Συνθήκη τοῦ Λονδίνου, μὲ τὴν ὁποία τερματίστηκε ὁ Α΄ Βαλκανικὸς Πόλεμος.

Χάρτης τῆς ἐνιαίας Ἠπείρου.

Μαῦρο: Σημερινὰ κρατικὰ ὄρια Ἑλλάδος-Ἀλβανίας.

Μπλε: Ὅρια Πρωτοκόλλου Κερκύρας (Αὐτόνομη Ἠπειρος-1914).

Κόκκινο: Ὅρια τῆς Ἠπείρου κατὰ τὶς ἀρχαίες ἀναφορές.

Μὲ τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τῆς Συνθήκης αὐτῆς, ἡ Τουρκία παραχωροῦσε στοὺς ἠγεμόνες τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου σχεδὸν ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἐδάφη τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀλβανία, τὴν φροντίδα τῆς ὁποίας ἀνελάμβαναν συλλογικὰ οἱ ἕξι Μεγάλες Δυνάμεις (Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία, Γερμανία, Αὐστρουγγαρία καὶ Ἰταλία).

Μὲ τὸ ἄρθρο 5 τῆς ἴδιας Συνθήκης, τὴν εὐθύνη γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν νησιῶν τοῦ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου εἶχαν οἱ ἕξι Δυνάμεις.

Τὸ τραγικὸ δῖλημμα εἶχε πιά τεθεῖ...

Λίγο ἀργότερα, τὸν Ἰούλιο, οἱ Μεγάλες Δυνάμεις ἔθεταν «ὑπὸ τὴν ἐγγύησή τους» τὴν Ἀλβανία, ἡ ὁποία γινόταν ἡγεμονία κληρονομικῆ, κυρίαρχη καὶ σὺδέτερη, ἐνῶ τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1913, μὲ τὸ ἀπαίσιχνο «Πρωτόκολλο τῆς Φλωρεντίας», ἡ Βόρειος Ἥπειρος ἐπιδικαζόταν στὸ νεοσύστατο ἄλβανικὸ κράτος.

* * *

Ποιά γεγονότα μεσολάβησαν καὶ τὰ πράγματα ἀπὸ τὸν Μάρτιο πῆραν τέτοια δραματικὴ στροφή;

Ἡ ἐξέλιξη αὐτὴ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ στὴ διαμόρφωση τῶν βορείων καὶ ἀνατολικῶν συνόρων τοῦ ὑπὸ ἐκκόλαψη κράτους.

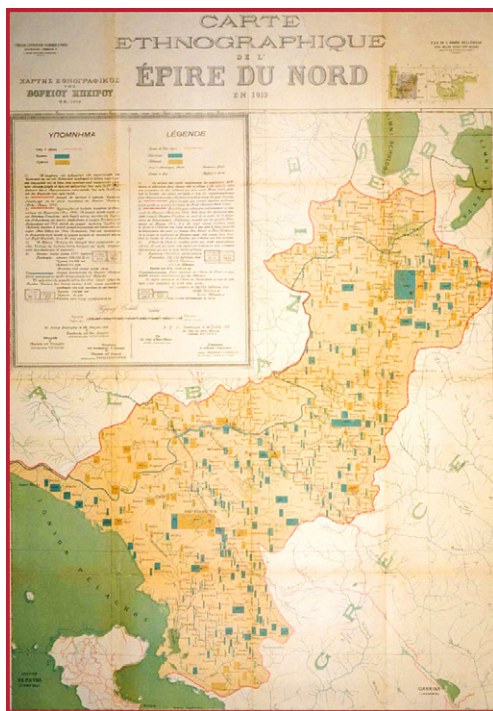
Εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ Βόρειος Ἥπειρος θυσιάστηκε, γιὰ νὰ ἀποζημιωθεῖ ἡ γειτονικὴ χώρα καὶ νὰ γίνῃ βιώσιμο κράτος.

Οἱ Βορειοηπειρῶτες ἀντέδρασαν στὴν ἀφύσικη αὐτὴ τροπὴ. Ἦδη,

μετὰ τὴ δυσμενὴ διαμόρφωση τῆς κατάστασης, σχηματίστηκαν σὲ πόλεις καὶ χωριά «Ἐπιτροπὲς Ἐθνικῆς Ἀμύνης» καὶ συγκρότησαν «Ἱεροὺς Λόχους» καὶ «Ἐπιμελητεῖες».

Στις 31 Ἰανουαρίου 1914, ἐπιδόθηκε στὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση διακοίνωση τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, μὲ τὴν ὁποία διατυπωνόταν ἡ ἀξίωση, μέσα σὲ τακτὴ προθεσμία, νὰ ἀποχωρήσει ὁ στρατὸς μας ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἥπειρο. **Σ**ὲ ἀντίθετη περίπτωσι, τὰ νησιὰ τοῦ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου δὲν θὰ δινόταν στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἀθήνα συμμορφώθηκε καὶ μὲ διακοίνωση τῆς Ἑλληνικῆς

Κυβέρνησης πρὸς τοὺς Πρεσβευτὲς τῶν μεγάλων Δυνάμεων, ὁ στρατὸς ἀποχωροῦσε ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἥπειρο.

Τότε ἄρχισε ἡ Ἐξέγερση τῶν Βορειοηπειρωτῶν.

Πρώτη ξεσηκώθηκε ἡ Χειμάρρα (9 Φεβρουαρίου) μὲ τὸν Σπύρο Μήλιο, ὁ ὁποῖος κήρυξε τὴν αὐτονομία τῆς Ἠπείρου. Ταυτόχρονα συνήλθε στὴν Ἀθήνα Πανηπειρωτικὸ Συνέδριο. Ἀποφασίστηκε ἡ ἀντίσταση καὶ ὀρίστηκε ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἀγῶνα ὁ Γεώργιος Ζωγράφος, γιὸς τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτη Χρηστάκη Ζωγράφου, ἀπὸ τὸ Κεσοράτι Ἀργυροκάστρου.

Όταν τοῦ ἀνατέθηκε ἡ ἀρχηγία τοῦ Ἀυτονομικοῦ Ἀγῶνα, ἀμέσως σχημάτισε τὴν Προσωρινὴ Κυβέρνηση τῆς Ἀυτονόμου Ἠπείρου.

Πρόεδρος ἀνέλαβε ὁ ἴδιος, Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν ὁ Ἀλέξ. Καραπάνος, Οἰκονομικῶν ὁ Ἰωάν. Παρμενίδης, Στρατιωτικῶν ὁ Δημήτριος Δούλης, Παιδείας καὶ Θρησκείας ὁ Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος καὶ μέλη τῆς Κυβέρνησης ὁ Μητροπολίτης Κορυτσᾶς Γερμανὸς καὶ ὁ Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτης Σπυρίδων.

Μετὰ τὸν σχηματισμὸ τῆς Προσωρινῆς Κυβέρνησης, τὰ γεγονότα ἐξελίχτηκαν ραγδαῖα. Στις 16 Φεβρουαρίου κηρύχτηκε ἡ Ἀυτονομία στοὺς Ἁγίους Σαράντα καὶ τὸ Δέλβινο καὶ ὅλα ἔδειχναν ὅτι ἡ ἐξέγερση θὰ γενικευόταν σὲ ὁλόκληρη τὴν Βόρειο Ἥπειρο.

Τὸ μεγάλο ἐρώτημα ποὺ ἀνέκυψε ἦταν ἡ στάση τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ὁ Βενιζέλος κατηγορηματικὰ διαβεβαίωνε τὶς Μεγάλες Δυνάμεις, ὅτι τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα θὰ ἀποχωροῦσαν ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἥπειρο καὶ «δὲν θὰ προέβλεπαν ἀντίσταση, οὔτε θὰ ὑποστήριζαν, οὔτε θὰ ἐνεθάρρυναν, ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, καμμιά ἀντίσταση κατὰ τῆς “στάσης πραγμάτων” ποὺ εἶχαν διαμορφώσει οἱ Μεγάλες Δυνάμεις».

* * *

Τὸ πρόβλημα εἶχε ἐπικεντρωθεῖ στὶς δύο μεγάλες πόλεις, τὸ Ἀργυροκάστρο καὶ τὴν Κορυτσά.

Στὸ Ἀργυροκάστρο τὰ πράγματα ἐξελίχτηκαν διαφορετικὰ. Ἐκεῖ Διοικητὴς ἦταν ὁ ὑποστράτηγος Ἀναστ. Παπούλας, ὁ ὁποῖος ὅταν διέγινωσε ὅτι οἱ κάτοικοι δὲν ἐπρόκειτο νὰ παραδώσουν τὴν πόλη στοὺς Ἀλβανούς, δὲν ἐπέμεινε.

Πανηγυρικά, στις 17 Φεβρουαρίου 1914, ἀνακηρύχτηκε στο Ἄργυροκάστρο ἡ Αὐτονομία καὶ ὑψώθηκε ἡ Σημαία μὲ τὸν Σταυρὸ καὶ τὸν Δικέφαλο Ἀετό.

Στὸ μεταξὺ, στὶς 20 Φεβρουαρίου, ἡ Αὐτονομία κηρύχτηκε στο Λεσκοβίκι καὶ στὶς 23 τοῦ ἴδιου μῆνα στὴν Πρεμετή. **Σ**τὴν περιοχὴ τῆς Πρεμετῆς ἔγιναν οἱ πρῶτες σοβαρὲς μάχες μὲ τοὺς Ἀλβανούς. **Ἡ** νίκη τῶν αὐτονομιακῶν στὴν Πρεμετὴ προκάλεσε ἔκπληξη στὴ διεθνή κοινὴ γνώμη καὶ κατέδειξε ὅτι ἡ ἐπαναστατικὴ κίνηση δὲν ἦταν τυχαία.

Ἡ ἀλβανικὴ κυβέρνησις, κάτω ἀπὸ τὸν κίνδυνο ὀριστικῆς συντριβῆς τους, ζήτησε τὴν παρέμβαση τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου γιὰ σύναψη ἀνακωχῆς.

Ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις ἀνταποκρίθηκε θετικὰ στο ζήτημα. **Τ**ὰ μέλη τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς, ἐκπρόσωπος τῆς ἀλβανικῆς κυβέρνησις καὶ οἱ: Γ. Ζωγράφος καὶ Ἀλέξ. Καραπάνος, ἐκπρόσωποι τῆς Αὐτονομου Ἡπείρου, συναντήθηκαν στοὺς Ἁγίους Σαράντα. **Ἀ**πὸ ἐκεῖ πέρασαν στὴν Κέρκυρα, ὅπου στὶς 17 Μαΐου ὑπέγραψαν Πρωτόκολλο, μὲ τὸ ὁποῖο δικαιονόταν ὁ Ἀγώνας τῶν Βορειοηπειρωτῶν.

Μὲ τὸ «Πρωτόκολλο τῆς Κέρκυρας», ὅπως καθιερώθηκε νὰ λέγεται, ἐξασφαλιζόταν εἰδικὴ ἐλευθερία καὶ ἡ συγκρότησις εἰδικoῦ σώματος Χωροφυλακῆς. **Κ**ατοχυρωνόταν ἡ χρῆσις καὶ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ ἀπαγορευόταν ἡ εἴσοδος καὶ ἡ στάθμευσις στὶς δύο ἐπαρχίες «στρατιωτικῶν μονάδων μὴ αὐτοχθόνων».

Ἡ Βόρειος Ἡπειρος μὲ τὶς διατάξεις αὐτοῦ τοῦ Πρωτοκόλλου ἀποκοῦσε εὐρεία αὐτονομία μέσα στὰ ὅρια τῆς ἀλβανικῆς ἐπικράτειας.

Τὸ Πρωτόκολλο συνοπογράφηκε ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρές. **Ἀ**πὸ τὴν πλευρὰ τῶν Βορειοηπειρωτῶν ἡ κύρωσις ἐπιτεύχθηκε στο Πανηπειρωτικὸ Συνέδριο ποὺ συνῆλθε στο Δέλβινο. **Σ**τὸ Συνέδριο αὐτὸ συμμετεῖχαν Ἀντιπρόσωποι ἀπὸ τὶς περιοχὲς Χειμάρρας, Ἀγίων Σαράντα, Ἀργυροκάστρου, Πρεμετῆς, Πωγωνίου, Λεσκοβικίου, Ἐρσέκας καὶ Κορυτσᾶς.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Χειμάρρας ἀρνήθηκαν νὰ προσυπογράψουν τὶς Συμφωνίες. **Ἐ**φυγαν ἀπὸ τὴ Συνέλευσις, ζητωκραυγάζοντας τὸ σύνθημα ποὺ εἶχε συνυφανθεῖ μὲ τοὺς ἀγῶνες καὶ τὴν καθημερινή τους ζωῆς: «Ἐνωσις ἢ Θάνατος».

* * *

Μετὰ τὸν θριαμβευτικὸ ἀγῶνα τῶν Βορειοηπειρωτῶν καὶ τὴν ἐπιτευχθεῖσα Αὐτονομία, οἱ Δυνάμεις

της Έγκάρδιας Συνεννόησης (Βρετανία, Γαλλία και Ρωσία), συγκατατέθηκαν στην κατάληψη των Έπαρχιων Αργυρόκαστρο και Κορυτσᾶς από τὸν ἑλληνικὸ στρατό. Στις 24 Ὀκτωβρίου 1914, παραδόθηκε ὅλη ἡ περιοχὴ στὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα.

Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1916, ἀντιπρόσωποι τῆς Βορείου Ἡπείρου ἔλαβαν μέρος στὶς ἐργασίες τῆς Α΄ Συνόδου τῆς ΚΑ΄ Περιόδου τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων.

Δυστυχῶς ὅμως, ἡ Ἑλλάδα τοῦ 1916 δὲν ἦταν ἡ Ἑλλάδα τοῦ 1914· εἶχε διαβρωθεῖ καὶ καταστραφεῖ ἀπὸ τὸν διχασμό. Στις ἀρχὲς τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1916, ἡ Ἰταλία, ἔχοντας τὴ συγκατάθεση τῶν Δυνάμεων τῆς Συνεννόησης, κατέλαβε τὸ Αργυρόκαστρο. **Τ**ὸ ἴδιο ἔκαναν ἓνα μῆνα ἀργότερα καὶ οἱ Γάλλοι στὴν Κορυτσᾶ. **Τ**ὸ 1917 οἱ Ἴταλοὶ ἐπέβαλαν κατοχικὸ καθεστῶς καὶ στὰ Ἰωάννινα, ἀπὸ ὅπου τελικὰ ἀναγκάστηκαν νὰ ἀποχωρήσουν.

Ἡ Βόρειος Ἡπειρος εἶχε χαθεῖ...

* * *

Μία προσπάθεια νὰ δοθεῖ τέλος στὴν τραγωδία τῶν Βορειοηπειρωτῶν ἔγινε ἀπὸ τὸν Ἐλευθέριο Βενιζέλο τὸ 1919. **Τ**ότε ἤρθε σὲ συμφωνία μὲ τὸν ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας, Tommaso Tittoni, οἱ ἐπαρχίες Αργυρόκαστρο καὶ Κορυτσᾶς νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἡ Ρώμη ἀθέτησε τὶς συμφωνίες.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1920, ἡ Ἀλβανία ἔγινε μέλος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1921 ἡ Βόρειος Ἡπειρος ἐπιδικάστηκε καὶ πάλι στὴν Ἀλβανία.

Βέβαια ἡ Σημαία τοῦ Σταυροῦ ὑψώθηκε γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ στὴν Κορυτσᾶ καὶ τὸ Αργυρόκαστρο κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸ πόλεμο τοῦ 1940, ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ τότε Μεγάλες Δυνάμεις καὶ πάλι ἀντέδρασαν καὶ ἀπέτρεψαν τὴν ἐνσωμάτωση τῆς Βορείου Ἡπείρου στὴν Ἑλλάδα.

Τὸ Βορειοηπειρωτικὸ παραμένει ἐκκρεμὲς στὸ Συμβούλιο τῶν Ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν τεσσάρων νικητριῶν Δυνάμεων (Ἡνωμένων Πολιτειῶν, Σοβιετικῆς Ἐνωσης, Βρετανίας καὶ Γαλλίας).

Στὸ Παρίσι τὸ 1946, πραγματοποιήθηκε ἡ Διάσκεψη τῶν τεσσάρων νικητριῶν Δυνάμεων. **Σ**τὸ Συμβούλιο τῶν Ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ πάλι δὲν ἰκανοποιήθηκε τὸ αἶτημα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Βόρειος Ἡπει-

Repubblica Autonoma dell'Epìro del nord	
	
Dati amministrativi	
Nome completo	Αὐτόνομος Δημοκρατία τῆς Βορείου Ἡπείρου Aftónomos Dimokratía tis Voriou Ipiru
Nome ufficiale	Αὐτόνομος Ἡπειρος
Lingue ufficiali	greco
Lingue parlate	
Capitale	Argirocastro
Politica	

ρος (αντέδρασε ο ύπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσης Μολότοφ), παρέμεινε στήν ἀλβανική ἐπικράτεια.

* * *

Δέν ὑπάρχει καμμιά ἄλλη μεταπολεμική Διεθνῆς Πράξη πού νά κατοχυρώνει νομικά τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Βόρειος Ἑπειρος παραμένει τμῆμα τῆς Ἀλβανίας.

Ἡ μεθοριακή γραμμὴ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας ὑφίσταται μόνο de facto καὶ ὄχι de jure.

Τὸ Βορειοηπειρωτικὸ Ζήτημα ἐξακολουθεῖ νά παραμένει ἀνοικτὸ ἠθικὰ καὶ νομικά!

